

11.50-12.30

Nöropsikolojik Değerlendirmenin Genel İlkeleri

Öget Öktem Tanör

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı

ÖZET

Nöropsikolojik değerlendirme, genel olarak, bütün bilişsel işlevlerin tek tek gözden geçirilerek değerlendirilmesi şeklinde yapılır. Bu değerlendirmeye hastanın uyanıklık ve dikkat düzeyini, hatta motivasyonunu ele alarak başlamak uygun olur. Çünkü uyanıklığı tam olmayan, dikkati bozulmuş bir hasta, hemen tüm bilişsel alanlarda bu duruma sekonder bozulmalar gösterecektir.

Nöropsikolojik değerlendirmeyi düzenlerken ve planlarken gözönünde tutulması gerekli bir nokta, beyin-davranış ilişkilerinin çok faktörlü ilişkiler olduğudur. Çünkü tek bir sistemdeki bozulma yukarıda belirtildiği şekilde bir çok farklı bilişsel işlevlerde bozulmaya neden olduğu gibi, belli bir bilişsel işlevdeki bozulma da, bir çok farklı nörobilişsel mekanizmaların herhangi birindeki zedelenmeye bağlı olarak ortaya çıkabilmektedir.

Önemli bir nokta da, yalnız alınan test puanları ile yetinmemek, hastanın testle başa çıkabilme stratejilerini iyi gözlemlemektir. Bir testte başarısız olmanın birden çok nedeni olabileceği gibi, testin doğru olarak tamamlanmasının da birden çok yolu vardır; beyin hasarı bu yollardan birini bozup diğerini salim bırakabilir. Bu nedenle, hastanın o testten aldığı puan kadar, o testle başa çıkmak, çözüme ulaşmak yolundaki davranışları da önem taşır.

Her bir bilişsel işlevin muayenesi için, değerlendiricinin repertuarında en alt zorluk derecesinden en üst zorluk derecesine kadar bir yelpaze içinde alternatif testler bulunmalıdır. Bazı hastaların değerlendirilmesi için testin zorluk derecesini arttırmaz bazılarında ise kolaylaştırmazsak, bu hastalar açısından çok değerli olabilecek bazı bilgileri gözden kaçırabiliriz.

Test sonuçlarının yorumu, hastanın premorbid düzeyinin iyi bilinmesini gerektirir. Karşıımızdaki insanın geçmişteki performans düzeyini mümkün olan bütün yollarla belirlemeye çalışmak, en azından güvenilir bir şekilde tahmin etmek görevimizdir.

Bir başka önemli nokta da, test sırasında hastanın "en iyi performansını" ortaya çıkarabilmektir. Bu hasta "neyi yapabilir" ile, "şu anda neyi yapıyor" arasındaki farkı en aza indirmek gerekir. Bunun için de hastanın test anksiyetesini minimuma indirilmeli, hasta sıcak bir yaklaşımla desteklenmelidir.